

verslag derde bijeenkomst werkplaats van de stilte

Tijdens eerdere werksessies van de Werkplaats van de Stilte is nagedacht over de overeenkomsten tussen religie en kunst, wat inspiratie en stilte is en hoe het ons helpt als bron van aandacht en innerlijke rust. 'Stilte' zou je best voor jezelf kunnen definiëren, echter een collectief beeld vormen is niet eenvoudig. Voor het project is het wel noodzaak om enige consensus te hebben rondom dit persoonlijk thema en daarom is een logisch vervolg om met een groep mensen te brainstormen over een ruimte voor die 'stilte' en hoe deze eruit ziet. Op zaterdag 4 september 2010 kwamen wederom een groep interesseerden bij elkaar om op deze vraag in te gaan, met een bijzondere methode.

MAP-it

Voor de derde en voorlopig laatste werksessie van de *Werkplaats*, werd het onderzoeksteam van Social Spaces uitgenodigd om ons te helpen een vorm te geven aan de vraag hoe ziet 'stilte' eruit? Dit team van onderzoekers, verbonden aan de Design & Media Academy uit Genk, ontwikkelde een methode MAP-it. Een mapping toolkit die gebruikt kan worden bij creatieve processen. Senior researcher en teamcoördinator Liesbeth legt uit: "We hebben gekeken naar elementen in een creatieproces en een 'iconen set' ontworpen, een soort spel met beelden en spelregels die door de moderatoren worden uitgelegd. Door deze vorm van brainstormen concreetiseer je alle ideeën die er zijn, en blijft er niks hangen"

De aanwezigen werden opgesplitst in drie groepen en werd per groep door een moderator uitgelegd wat de MAP-it spelregels waren. Er lag een plattegrond op tafel, en iedereen kreeg een aantal vellen met stickers waarop iconen staan met een tekst (zie foto links). Die teksten waren gedistilleerd uit eerdere werksessies en sommige stickers waren leeg om zelf termen toe te voegen. Tevens kreeg je een persoonlijk vel die als je eigen stilte ruimte dient, waarop je jouw ideeën en waarden over een ruimte kon plakken. De groep werd vervolgens uitgenodigd om de drie iconen te vinden die visualiseren wat stilte voor jouw persoonlijk betekend. Deze werd opgeplakt in de persoonlijke ruimte, en vervolgens in de groep besproken om het ergens op de grote plattegrond vast te leggen.

Andere visies

Vervolgens werd gevraagd om mensen erbij te plaatsen en te kijken of de ruimte anders ingedeeld zou moeten worden. Muren werden gesloopt worden en gebouwen bijgeplakt. Ruim een uur later waren de plattegronden van de drie groepen zover als klaar en werd een persoon uit de groep aangewezen om het plan uit te leggen bij de volgende groep. Tijdens deze uitleg, mochten de deelnemers in overleg met elkaar aangeven wat ze wilde vasthouden in het plan (met een slot), wat eruit mocht (een bom) en wat punten van aandacht waren. De plattegronden rouleerden nog een keer, en werden vervolgens terug in de eigen groep opnieuw met elkaar besproken.

Feedback

Uiteindelijk zijn de drie plannen centraal gepresenteerd. Groep 1 heeft een architectonische ruimte gemaakt waarin de verstilling de belangrijkste rol speelt. Al vanaf het entree van de ruimte is het duidelijk dat het om een stilte ruimte gaat. Er zou een overgangsritueel moeten zijn door middel van een architectonische toevoeging of door een gastvrouw of gastheer die mensen verwelkomt. De gastheer en gastvrouw wordt niet door iedereen als de oplossing ervaren omdat je daardoor de binnenkomst niet vrij laat. (suppoost functie) De kernwaarde van de ruimte is bewustwording en inspiratie wordt gevisualiseerd door vensters van licht, eventueel met uitzicht op een horizon. De stilte wordt met name ervaren in een prettige ruimte, half binnen en half buiten beschermd door bomen die je een veilig gevoel geven. De ruimte wordt als het ware verkleind door het bladerdak. Uitdaging zit duidelijk in het entree, waarbij je niet te veel wilt invullen voor de bezoeker, maar tevens ook niet te vrijblijvend wilt zijn. Plattegrond van groep is te zien in bijlage 1.

Groep 2: De basiswaarden om stilte te ervaren werd in het woord ontvankelijk, ruimte (fysiek en innerlijk) en tijd weergegeven, hoewel tijd direct de begrenzing aangeeft om stilte te ervaren. Er is bij het entree expliciet gekozen om de ruimte vrij te laten en geen gastvrouw of 'poortwachter' neer te zetten. De ruimte zelf moet maken dat je stil wordt. De ruimte is ingedeeld in drie aandachtsplekken; Vuur bij binnenkomst als symbool voor warmte, water in het centrale deel en licht aan de achterzijde met raam en uitzicht op een tuin. De tijd geeft aan wat er te doen is en zo combineer je de individuele beleving met het samen beleven zoals zingen, yoga etc. Plattegrond van groep 2 is te zien in bijlage 2.

Groep 3: Minder architectonisch benaderd, meer ontworpen op welke ervaringen de bezoekers (in stilte) beleven, als een soort werkplaats met in tijd telkens andere activiteiten. Een belangrijk element in de ruimte is hoe je communiceert in een ruimte en hoe je jouw beleving deelt met anderen. Openheid is een belangrijke waarde. Er zou iemand moeten zijn die het faciliteert, programma's organiseert met meditaties, eten en drinken (in stilte) en eventueel iemand aanwezig die al wat verder is op de weg, zoals leraar of guru. De buitenruimte (serre of stiltetuin) is een belangrijk element van natuurbeleving en volgens deze groep onmisbaar bij stiltebeleving. Plattegrond van groep 3 is te zien in bijlage 3.

Samenvatting

In alle drie de plannen wordt een prikkelarme ruimte als belangrijke waarde gezien. De ene groep heeft echter een zwaar gewicht gelegd op de interactie met anderen, terwijl de andere een ruimte hebben ontworpen louter op de individuele beleving van stilte. Tijd werd als oplossing gezien om individueel zowel als groepsprocessen te faciliteren, dus een programma door de week wat er per uur te doen is.

Tevens wordt er een belangrijke plek voorzien in een buitenruimte bij de stilte beleving voor verschillende redenen. Beschutting en natuurlijk licht is een voorwaarden voor de ruimte, maar ook de natuurbeleving en het contact met de elementen. Tevens stimuleert een buitenruimte de zintuiglijke ervaring door geur, gehoor, tast en (uit)zicht.

Ontwerp uitdaging; Hoe is de binnenkomst, is het volledig open of binnengesloten? Op welke manier voeg je de ramen toe als element van openheid naar binnen en naar buiten? Wat is de focus van binnenkomst, zijn er materialen of zintuiglijke ervaringen (warmte of licht) om stilte uit te lokken? Hoe kun je verleiden tot stilte in plaats van het opleggen van stilte? Hoe kun je een individuele beleving stimuleren maar ook mensen met elkaar verbinden in groepsactiviteiten?

Samenvattende term is **ervaringsplek**. Het zou geen kenniscentrum moeten zijn, werkplek is ook te actief.

Volgende workshop is 30 september en 1 oktober, waarin 25 studenten concepten gaan realiseren voor een stilleruimte. Meer informatie over de MAP-it methode op www.socialspaces.be en meer informatie over de *Werkplaats van de Stilte* via info@studiozondertitel.nl.

